Nhật tụng Kālāma – Kinh tạng trích diễm
Kinh Ước Nguyện – 31/03/2024

Sáng nay chúng ta học tiếp bài kinh Ước nguyện, trong Trung Bộ Kinh. Bài này là một bài kinh tôi cho là quan trọng, có tính căn bản = một người cư sĩ, tân sư mới thọ giới phải biết bài kinh này. Thậm chí người không biết giáo lý nên biết qua bài kinh này.
Đại ý bài kinh này: Sống ở đời ai cũng có cứu cánh, mục đích để mà hướng đến. Nói vậy có nghĩa, cuộc đời này là một hành trình. Hành trình = Có đích đến. Ai cũng có ước mơ, ước mơ = Đích đến. Xăng nhớt để chạy trên con đường đó phải là thiện pháp.
Anh muốn đạt đến cái gì chuyện đầu tiên anh phải sống theo thiện pháp. Vì sao? Ở đây không có vấn đề đạo đức, tín ngưỡng, tôn giáo, thuần túy khoa học.
Trong tâm tình thế nào đó anh sẽ có hướng hành động khác biệt. Không thể nào nói rằng tư duy của tôi không ảnh hưởng sự nghiệp của tôi. Chuyện đó không đúng. Ai trên 18 tuổi không bị lú lẫn, tâm thần phải đồng ý: Tâm tư, tư duy, đời sống tuyệt đối có ảnh hưởng nhất định đến sự nghiệp của mình, cho dù mình muốn làm cái gì. Ví dụ, tôi có gánh chè, tiệm tạp hóa nhỏ, cọc vé số bán dạo trên đường, nếu tôi là người không lương thiện sớm muộn gì tôi cũng bị phiền, bị pháp luật sờ gáy, xã hội làm việc.
Anh muốn hướng tới cái gì thì chuyện đầu tiên, nền tảng anh phải thiện. Thiện này không mang tính đạo đức, tôn giáo, mà nó là vấn đề khoa học. A Tỳ Đàm nói rõ: Tất cả điều kiện tâm lý cho nhân lành, quả lành đều phải là 25 tâm sở tịnh hảo - những thành tố tâm lý tích cực. Tất cả tâm bất thiện nằm trong nhóm 14 tâm sở bất thiện - những thành tố tâm lý tiêu cực.
Trong đó nói rất rõ có 2 trường hợp mình phải xài tới 25:

- Khi mình làm việc lành - lợi ích cho mình, cho người đời này đời sau;
- Khi làm việc khó, cần động não, tính toán, tinh tế, sắc sảo, tinh tường.

Đây là vấn đề khoa học, kỹ thuật chứ không phải vấn đề đạo đức.
Tất cả thành tố tâm lý cần thiết cho làm thiện, sống thiện, sống đạo phải là tâm thiện. Trong đời sống của một con người giữa trời đất này, nếu tâm tư tình cảm mình toàn thành tố tâm lý tiêu cực, bất thiện thì không làm được gì hết. Tôi ví dụ, mình vặn con ốc, chỉnh sửa đồng hồ, leo trèo kéo dây điện mà dục chạc, bồn chồn, sân si, nôn nóng, hờn dỗi, ghen tuông, nhỏ mọn là không được. Tâm phải có khả năng bình đạm, thanh thản nhất định mới làm được. Giận gì thì giận, chứ giận quá phải tuột xuống, chứ leo lên chỗ cheo leo nguy hiểm thì không được. Làm gì thì làm chúng ta cần có một tâm thái tích cực, lành mạnh để có thể hướng tới tất cả mục đích ở đời.
Chuyện sâu hơn: trong kinh ghi rõ, tất cả đời sống chúng sinh được kiến lập trên 2 nền :
1/ *Uṭṭhānaphalūpajīvi* – Đời sống cần đến sự nỗ lực mồ hôi nước mắt, tay chân, của thức khuya dậy sớm, tần tảo ngay trong hiện tại
2/ *Kammaphalūpajīvi* - Có những trường hợp người ta phải nhờ vào quá khứ.
Tàu có câu: Đại phú do thiên, tiểu phú do cần = Giàu muôn hộ do trời ban, đủ ăn đủ sống là do nỗ lực. Đó là người đời nói.
Trong kinh, chúng sinh có nhiều hạng, có hạng do mồ hôi nước mắt hiện tại, có trường hợp phải nhờ tiền nghiệp quá khứ. Tại sao có 2 cái này? Vì có những trường hợp có những chúng sinh tiền nghiệp họ không đủ, không tự phát được. Họ có số giàu nhưng phải động tay động chân, có đầu óc bén nhạy, thí dụ trước thị trường địa ốc họ phải có khả năng đánh giá, quan sát, nhận xét, bén nhạy, tinh tường, biết mảnh đất nào nên đầu tư, nhà nào mua về sửa được có lời, nhà nào mua về đập hết xây lại, nhà nào sửa 30%,40%, ... Không phải thấy người ta mua về sửa lại mình bắt chước mua về sửa lại là được. Phải biết, có năng khiếu bẩm sinh nữa nhưng đặc biệt phải đổ mồ hôi sôi nước mắt, chứ không có tự nhiên cục tiền rớt trước mắt. Đúng là phước xưa mình có thể thành đại gia nhưng không phải ai nỗ lực cũng được như mình.
Đừng nói thành công 95% là nỗ lực – là nói dóc. Như tui sao mà thành tiến sỹ vật lý không gian được. Phải có khả năng bẩm sinh, năng khiếu, thông minh bẩm sinh. Đâu phải tên nào giỏi hóa học là giỏi vật lý, giỏi vật lý là giỏi ngoại ngữ,... không có. Câu đó chỉ đúng mấy chục phần trăm thôi. Ngoài cái siêng nó phải có cái đầu, nó học hoài không nhớ, nói hoài không hiểu. Có trường hợp đó.
Như ông nhà thơ Chế Lan Viên có câu đùa: Người ta có tài năng, tài hoa, mình dốt có tài liệu. Hoặc Việt Nam có câu: Cần cù bù thông minh, nhưng phải hiểu ở trường hợp nào, và bao nhiêu phần trăm.
Ai sống trên đời cũng có mục đích. Nhưng nhớ: Đời sống chúng sinh thúc đẩy bởi :

1/ Tiền nghiệp quá khứ - là đã qua rồi, mình không can thiệp được.
2/ Nỗ lực hiện tại: Tôi có cố gắng đúng mức hay không? Nó có vừa vặn ước mơ tôi muốn hay không? Muốn có chiếc xe đạp phải nỗ lực tương ứng giá trị chiếc xe đạp. Muốn Ferrari mà kiểu bán vé số, gánh hàng rong, kiểu bán bánh mì mua bánh bao thì kiếp sau đi.
Đức Phật dạy rất rõ: 4 yếu tố kiến tạo sự nghiệp gồm có, trong kinh nói Iddhipāda. ***Iddhi*** **- Ước mơ, ước muốn**. Nhiều tay thấy iddhi dịch là thần thông. Chữ thần thông của Lão giáo, mấy tay dịch kinh tạng mượn xài đỡ.
Iddhi phải dịch là ước mơ, ước muốn. Tại sao trong Pali gọi là ước mơ, ước muốn, khi chứng ngũ thiền Sắc giới, tu tập các đề mục Kasina, muốn thị hiện thần thông, muốn hóa hiện từ đất thành nước, nước thành đất, không có lửa tạo ra lửa, muốn đi xuyên tường, độn thổ,... tất cả là ước muốn, không phải ai muốn cũng được, mình phải có định tâm mạnh đến mức mình tách rời hẳn thế giới hiện tượng, thế giới vật chất thì lúc bấy giờ tâm mình với vật chất là một. Như bàn tay là của tôi tôi muốn ngo ngoe thế nào tôi ngoe. Vị chứng Ngũ thiền Sắc giới đã tu tập các đề mục xanh vàng đỏ trắng,... muốn có ánh sáng nghĩ tới ánh sáng, hoặc màu trắng là có ánh sáng, muốn bóng tối nghĩ tới màu xanh là có bóng tối, muốn xuyên tường nghĩ tới hư không lập tức xuyên tường. Bà con không tu học bà con không tin. Tôi tin vì tâm lực đủ mạnh.
Ông vua Milinda hỏi ngài Na-tiên, hỏi nói thần thông khó tin, thần thông bay nghe phong thần quá, khó tin quá. Ngài hỏi: Từ nhỏ giờ có bao giờ đại vương lơ lửng trên mặt đất không? - Có lúc trẫm nhảy lên, trẫm tung người lên. Có 1-2 giây trẫm lơ lửng. Ngài hỏi: Tại sao thời gian ngắn không được lâu? - Chỉ tới đó. Thần thông là ước muốn, vì đại vương không phải người tu thiền, đại vương còn đam mê trong ngũ dục, bao nhiêu ước muốn dồn hết cho chuyện tầm bậy tầm bạ, định của đại vương không đủ mạnh, tâm của người hưởng dục & thiếu định thì chỉ lơ lửng vài giây thôi. Còn người có định, ly dục thì thời gian lơ lửng lâu hơn, kéo dài gọi là bay.
Tứ như ý túc = Nền tảng của ước mơ, ý muốn. Bốn nền tảng đó là gì?
1/ **Dục - Ước muốn mãnh liệt.** Muốn làm bác sĩ mà xìu xìu ển ển. Nắng gió mưa sương chỉ là rác, trở ngại đường đời chỉ là rác, cắn răng vùi đầu mấy năm mới lấy được bằng bác sĩ.
2/ **Cần như ý túc - Nỗ lực có đúng mức hay không.** Muốn chiếc xe đạp nỗ lực nhẹ nhẹ, nhưng muốn ferrari thì nỗ lực ghê gớm lắm.
3/ **Tâm như ý túc** - Khả năng làm việc tâm thiện ở người hưởng dục không bằng khả năng làm việc ở người ly dục. Khả năng làm việc ở phàm không bằng thánh, thánh thấp không bằng thánh cao. Thí dụ cả 2 ngồi chú nguyện, mong mỏi việc gì đó, trong kinh nói phải bằng tâm thiện, thiện càng cao, càng sạch = thiện người hưởng dục khác thiện người đắc thiền, thiện của người đắc thiền phàm không bằng thánh hữu học, thánh hữu học không bằng thánh cao.
4/ **Thẩm như ý túc** = trí tuệ. **Muốn cái gì phải có phương pháp**. Tây có câu: Phương pháp là thầy của các vị thầy. Anh có khôn bằng trời anh phải tuân thủ luật chơi, có phương pháp, không phải ngồi nghĩ ba xí ba tú mà thành tựu. Muốn giải bài toán phải theo phương pháp của toán học, của vật lý, của hóa học, đâu có nói tui thông minh muốn làm sao thì làm. Làm gì cũng phải có phương pháp. Nấu nồi cơm, luộc nồi rau, chiên tàu hũ,.. phải biết phương pháp. Nước sôi là dễ nấu nhứt, nhưng đâu có dễ. Mình để nước lạnh vô nồi mình phải biết, nấu một cái châm đầy bình thủy, phải ở mức nào không thôi nó trào.
Nấu nước cho nó không hôi khói không phải dễ. Lúc nào nấu nhiều, lúc nào nấu ít, nhiều bao nhiêu, nấu sao không hôi khói, chỗ nào nước vôi nhiều phải làm sao.
Muốn thành tựu ước mơ phải sao? Dục - Cần - Tâm - Thẩm: Ước muốn mãnh liệt, nỗ lực đúng mức, tâm càng lành càng thiện thì ước mơ càng gần, cứu cánh càng gần; cuối cùng là trí tuệ - đúng phương pháp.
Tất cả nnguời máu lạnh nhất, tàn nhẫn nhất, táng tận nhất, vô lương tâm nhất nếu họ có chút ngọt ngào trong đời sống thì tất thảy do tâm lành quá khứ, không phải họ do gian ác mà có. Vì nếu gian ác mà được thì bà con tự nghĩ coi, phải chăng mấy người đâm heo, thuốc chó giàu hết không.
Trong kinh nói rõ, tâm bất thiện anh có thể không tin nó có báo ứng, cũng được, nhưng khi anh sống bằng tâm ác anh không thể an lạc được. Không thể được. Từ cái tham, sân, si, ái, mạn, kiến, nghi, anh sống bất thiện là không an lạc được. Muốn an lạc phải bằng tâm thiện.
Nếu người đó sống bằng tâm lành, họ không giàu sang sung sướng thì trước mắt người đó sống vui, còn chuyện báo ứng xa lắm, tối ngủ nghe chó sủa, còi cảnh sát, tiếng đập cửa thanh thản ung dung, tự tại vô ngại. Còn anh gian ác, có nợ máu trần gian nghe còi cảnh sát, phone reo sợ. Còn anh lành, anh không ngán ai.

Tất cả quả lành trên đời dầu của người gian ác cũng là quả lành quá khứ nào đó.
Phật dạy: Nếu con hèn mọn thấp kém, đắp áo sa-môn, không cầu giải thoát, chỉ cầu danh lợi thì dầu con là người cầu danh lợi con cũng phải sống cho đàng hoàng, sống theo tinh thần Tam học. Danh lợi nào có được từ đời sống đàng hoàng, ít ra cũng bền, chắc ăn. Nếu sống thiện cầu danh lợi chẳng may không như ý cũng không mất gì, chỉ được thôi. Đắp áo sa-môn không hướng cầu giải thoát thì 1001 cách, cách tốt nhất vẫn là tu học đàng hoàng, không có con đường khác. 1001 cách thì mưu ma chước quỷ, lật lọng, chạy vạy tùm lum đủ cách, không cách nào tốt bằng tu học đàng hoàng = bản thân có đức hạnh, có kiến thức giáo lý, có đời sống thiền định dù chỉ nhắm đến tổ sư bồ đề, chùa to phật lớn. Chỉ cần có pháp học pháp hành, nếu không được như anh muốn, cũng không bị gì, chỉ có được thôi.
Thấp hèn bé mọn, chí như tép ruộng, không cầu giải thoát, đại đạo vô thượng bồ đề, chỉ cầu danh trục lợi cũng phải chọn đời sống đàng hoàng, nó vừa an toàn vừa an lạc. An toàn - không bị gì. An lạc - khi sống bằng tâm lành thì trước mắt là anh an lạc.
Có chữ tôi muốn nói là đó là cách nói mẹo.
Trong Trung bộ kinh có bài: Này các tỳ kheo, một người tu đúng, dầu không cầu giải thoát cũng chứng đạo. Đó là cách nói mẹo, tu đúng = chánh niệm miên mật, trí tuệ miên mật, nhận thức đây là Danh, đây là Sắc,... dầu không có cầu giải thoát, phiền não tự bị đốt cháy.
"*Này các Tỷ kheo, ví như các sợi râu của lúa mì, hay sợi râu của lúa mạch được đặt đúng hướng, khi tay hay chân đè vào, có thể đâm thủng tay hay chân, hay có thể làm cho đổ máu; sự tình này có xảy ra. Vì cớ sao? Này các Tỷ kheo, vì sợi râu được đặt đúng hướng. Cũng vậy, này các Tỷ kheo, vị Tỷ kheo với tâm được đặt đúng hướng, có thể đâm thủng vô minh, làm minh sanh khởi, có thể chứng đạt Niế- bàn; sự tình này có thể xảy ra. Vì cớ sao? Này các Tỷ kheo, vì tâm được đặt đúng hướng. (Tăng Chi Bộ I, chương 1, phẩm Đặt hướng và trong sáng, phần Tâm đặt sai hướng).*
Muốn thành tựu đạo nghiệp giải thoát đương nhiên phải có Tam học, đương nhiên phải có Pháp học – có kiến thức giáo lý, pháp hành – tu tập chỉ, quán; phải có văn, tư mới ra trí tu. Còn trong kinh nói ai đó nghe cái đắc tôi khuyên không nên vì trong kinh xưa sư phụ là ai? Là đức Thế Tôn, ngài Anan, .. thứ hai, người học trò đó là ai? Người đủ duyên chứng thánh, đủ phước gặp Phật, gặp ngài Xá Lợi Phất, ngài Anan – mình có đủ gan mình so không?
Mình nghe mấy ông bỏ học, đạt giải Nobel, nghe khoái quá đốt sách về nằm võng đong đưa nghe cải lương chờ ngày đoạt giải Nobel, chờ ngày Thụy Điển Na Uy gởi thơ nhận giải Nobel.
Muốn cầu giải thoát đương nhiên phải có Tam học, miên mật, chưa kể sự hỗ trợ tuyệt đối từ duyên lành Ba La Mật của quá khứ. Ngay hiện tại, nỗ lực của mình chỉ là mấy chục phần trăm. Đừng nói, thành công nào cũng từ 95% nỗ lực. Nằm chờ sung rụng cũng là sai, cắm đầu hành động không lượng sức, không chọn đúng hướng cũng là sai. Cái gì cũng phải lượng sức mình. Cao có 1m2 mà đòi thành ngôi sao bóng rổ thì phải xét lại. Ho hen tùm lum mà muốn làm cử tạ 3-400 kg hơi khó.
Bài kinh Ước nguyện có nội dung thế này: Giả định mình có mục đích sống thấp kém, cầu danh trục lợi cũng phải sống thiện. Nói gì là mình hướng đến cứu cánh giải thoát. Đó là chuyện thứ nhất.
Chuyện thứ hai, đức Phật yêu cầu sống thiện không phải là vấn đề đạo đức, tôn giáo mà là vấn đề khoa học, thuần túy kỹ thuật. Với tâm thái đó anh không thể nào an lạc, không thể soi thấu vấn đề khi anh tham, sân, si, mù tịt giáo pháp, không có Tam học, không có giới hạnh, thiền định, không tu tập tuệ quán. Đây là vấn đề kỹ thuật thôi, không có đạo đức, tôn giáo ở đây. Mình muốn đóng cây đinh thì phải coi chỗ mình đóng là bê tông, tường, gỗ hay là thép, không phải cầm cây đinh muốn đóng đâu thì đóng. Đóng cây đinh y chang chuyện tu học, sống đời – Phải đúng phương pháp.
Cả bài kinh Ước nguyện có mấy gạch đầu dòng:
- Đời sống chúng sinh được hỗ trợ bằng 2 nguồn sống: Nỗ lực hiện tại (*uṭṭhānaphalūpajīvi*) & tiền nghiệp quá khứ (*Kammaphalūpajīvi*) – Quá khứ tiền kiếp và quá khứ đời này. Quá khứ có thể là cách 1 giờ đồng hồ. Tâm thiện/ ác mãnh liệt + Đối tượng là tập thể hay khả kính, hậu quả, tác dụng nghiệp đó là gì. Thí dụ, Đề Bà Đạt Đa, đời sống ổng bị đi vào bóng đêm hoàn toàn là quá khứ gần: Làm thân Phật tụ máu, chia rẽ tăng, xúi người ta giết cha – là một thánh nhân, bản thân bao nhiêu lần hại Phật – thả voi điên voi say, thuê cung thủ bắn lén, bản thân đi lăn đá, bùm cái là ổng bị sụp hố tử thần luôn. Đa phần đời sống chúng ta có 2 phần : Do tiền nghiệp đời trước, do nỗ lực hiện tại.
Ước mơ gì, thí dụ, cầu giải thoát chuyện đầu tiên là Ba La Mật tiền kiếp mình có đủ hay không, chuyện đó sao mình biết, nhưng Tàu có câu: Tận nhân lực, tri thiên mệnh. Anh cứ tận lực thì mạng trời quyết định thế nào. Còn mình: Mưu sự tại nhân, thành sự tại duyên – không thành công cũng thành nhân, ít cũng

thành công nhân, cứ ráng sức, nỗ lực. Tây có câu hay: *Cứ hướng đến cái cao nhất, nếu không được anh cũng được cái trung bình. Quan trọng nhất là anh trở thành con người như thế nào đó sau quá trình phấn đấu, tích cực, năng động, nỗ lực.*

Phải sống thiện.

Bài kinh này rõ ràng nhắc đến Tứ như ý túc: Ước muốn mãnh liệt - Nỗ lực đúng mức - Tâm càng lành càng tịnh mục đích càng gần – Phải có phương pháp. Chỉ có hành trì theo Tam học mới có thể viên mãn 4 cái này: Dục – Cần – Tâm – Thẩm.

Muốn giàu có, nổi tiếng, cũng phải sống thiện; Muốn thành học giả, bậc thánh đời này kiếp sau cũng phải sống thiện. Không phải vấn đề tôn giáo, đạo đức mà là vấn đề kỹ thuật.

Hai người cùng làm ăn mà tên nào lương thiện, thêm thông minh, không cần thiên tài kiệt xuất – đúng phương hướng, biết chọn hướng mà hành động, chọn người mà chơi, đại gia buôn bán lớn phải có tầm, tâm tương ứng. Sống thiện có ngã ngựa cũng có đường sống, sống có mục đích, có lý tưởng thì giả định không được như ý họ cũng vui. Thí dụ, ông Hải Sứ, Liên Khui Thìn, ông Lê Hiểu mua vườn Quang Lê,... khi người ta sống có mục đích, lý tưởng thì khả năng hồi sinh, quật khởi, vùng dậy rất lớn. Giả định họ không được như ý họ sống vui lắm. Tôi tin điều đó như tin tôi có 10 ngón tay. Tôi nhìn mấy người đó như tấm gương sáng.

Khi sống thiện, giả định mình không được toại nguyện, mình vẫn được vui.

Trong kinh nói rõ, đức Đạt Lai Lạt Ma cũng nói – Ý nghĩa của đời sống phải an lạc, nhưng anh an lạc với cái gì. Có người an lạc với tội lỗi, phiền não, sự hưởng thụ, có người an lạc vì họ không còn cái gì để thích, cuối cùng họ an lạc vì họ sắp sửa không còn hiện hữu. Một, có cái mình muốn, có cái mình hưởng thụ; Hai là an lạc vì không còn thích gì hết; Ba là an lạc vì biết mình sắp sửa không còn tái sinh. Cái thứ ba hơi nhức đầu.

Muốn đạt tới cái gì trong 3 cái này thì cả 3 cái muốn này chỉ có một con đường tốt nhất, an toàn nhất, chắc ăn nhất là sống thiện theo tinh thần Tam học. Đó là tinh thần bài kinh Ước nguyện mà tôi thiết tha, chân thành, thiệt lòng, chắc dạ mong gởi đến các vị. Mong ai trong room, nghe bài giảng này tự xét mình, coi ước mơ mình hướng tới là gì. Dầu là đời hay đạo nhớ: Lời Phật không cách nào sai được. Ở đây Ngài cung cấp cho mình phương pháp, phương pháp rất khoa học. Khi anh sống thiện thì không thành tựu ước nguyện thì trước mắt anh an lạc, khi anh sống bất thiện thì ước mơ xa vời và trước mắt là anh đau khổ. Đó là toàn bộ nội dung bài kinh Ước nguyện.

Chúc các vị một ngày vui./.